Následkem toho ve smyslu zásad, stanovených v §§ 387, odst. 1, 395 tr. ř., § 31, odst. 2 por. nov. nemůže obžalovaný ve výroku, kterým nebylo použito § 92 tr. z., napadati rozsudek odvolacího soudu, poněvadž podle těchto ustanovení má právo napadnouti rozsudek odvolacího soudu jen v těch bodech, ve kterých byl jím napaden rozsudek soudu první stolice, anebo ve kterých byl rozsudek soudu první stolice změněn v jeho neprospěch na základě odvolání veřejného žalobce.

Je proto zmateční stížnost, uplatněná na základě § 385, čís. 3 tr. ř. pro nepoužití § 92 tr. z., zákonem vyloučená.

Čís. 6098.

Příkaz k rozchodu podle § 283 tr. zák. je závazný bezpodmínečně pro každého, kdo je přítomen v místě shluknutí. Kdo ho z jakékoli příčiny o své vůli neuposlechne, je trestný podle § 283 tr. zák., i když tak učinil, aby dav uklidnil. Výjimku tvoří pouze ti, kdo jsou přítomni právě jako službu konající veřejní orgánové bezpečnostní služby, nebo kdo byli těmito orgány přibráni nebo požádáni, aby spolupůsobili při zjednání nebo udržení pořádku.

Ideální souběh přestupku podle § 314 tr. zák. s přestupkem podle § 312 tr. zák. je vyloučen.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1938, Zm I 863/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu, jímž byl obžalovaný, byv obžalován pro přečin podle § 283 a 284 tr. z., uznán vinným pouze přestupkem podle §§ 312 a 314 tr. z., a vyhověl zmateční stížnosti obžalovaného do téhož rozsudku, napadený rozsudek zrušil a odkázal věc nyní příslušnému okresnímu soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Z důvodů:

Zmateční stížnosti státního zastupitelství, uplatňující důvody zmatečnosti podle § 281, čís. 4, 5, 10 tr. ř., nelze přiznati oprávnění.

Obžalovanému bylo kladeno za vinu, že při shluknutí, k němuž došlo dne 13. března 1937 na náměstí v Z. u příležitosti průjezdu předáka politické strany N. neuposlechl výzvy službu konajícího četnického praporčíka B. k rozchodu, řízené k davu asi šesti až sedmi set osob shromážděnému na náměstí, a dal se s ním do hádky.

Pokud jde o neuposlechnutí výzvy k rozchodu, vyloučil nalézací soud u obžalovaného skutkovou podstatu přečinu shluknutí podle § 283 tr. z., poněvadž došel k přesvědčení, že výzva k rozchodu byla dána v době, kdy dav na náměstí za účelem pozdravení N. shromážděný, neměl ještě povahu shluknutí ve smyslu § 283 tr. z. a proto výzva nebyla závazná,

obžalovaný tuto výzvu ostatně ani neslyšel, protože byla dána v jeho nepřítomnosti, další výzva k rozchodu nebyla četnickým praporčíkem B. (ani jiným četníkem) dána, a poněvadž zjistil, že četnický praporčík B. obžalovaného, jenž je starostou v Z., požádal, aby mu pomohl přiměti lidi k rozchodu, že obžalovaný tak učinil, takže nevystupoval jako živel pořádek porušující, nýbrž naopak jako živel pořádku.

Právem dovozuje zmateční stížnost státního zastupitelství, že uvedený právní názor nalézacího soudu o povaze shluknutí podle § 283 tr. z. a jeho použití na souzený případ jsou právně mylné a že v souzeném případě již v době, kdy byla dána četnickým praporčíkem B. výzva k rozchodu, šlo o shluknutí ve smyslu § 283 tr. z., a to pro samotnou povahu shromážděného davu (rozh. čís. 3799 Sb. n. s.). Blíže se zabývati touto otázkou není třeba, protože podle napadeného rozsudku samotného šlo v době, kdy se obžalovaný podle obžaloby neuposlechnutím výzvy k rozchodu dopustil přečinu shluknutí podle § 283 tr. z., již skutečně o shluknutí, jaké má toto zákonné ustanovení na mysli.

Přes to nebylo lze zmateční stížnosti přiznati úspěch. Příkaz k rozchodu podle § 283 tr. z. jest účinný a závazný bezpodmínečně pro každého, ať je překážkou úředního výkonu čili nic a ať jeho přítomnost v místě shluknutí je úmyslná nebo náhodná (rozh. čís. 3799, 4629 Sb. n. s.). Pro neuposlechnutí příkazu k rozchodu jsou pak trestni všichni, kdož příkazu o své vůli neuposlechli z jakékoli příčiny, i když tak učinili, aby dav uklidnili a byli tudíž živly pořádku (rozhodnutí čís. 168 Sb. min. spr.). Z povahy ustanovení § 283 tr. z. plyne, že výjimku tvoří pouze ti, kdož jsou přítomni právě jako službu konající veřejní orgánové bezpečnostní služby, nebo byli těmito přibráni ke spolupráci za účelem zjednání nebo udržení pořádku a tím přirozeně vyňati ze závaznosti uposlechnouti příkazu k rozchodu. Není třeba řešiti otázku, zda obžalovaný v souzeném případě a za zjištěných okolností jako starosta města byl již tím samým, mocí svého úřadu vyňat ze závaznosti uposlechnouti příkazu k rozchodu, ježto podle zjištění rozsudku, zmateční stížností nenapadeného, byl četnickým praporčíkem B. přímo požádán, aby mu pomohl (zřejmě jako starosta mocí své autority) přiměti lidi k rozchodu a tudíž splniti účel, k němuž výzva právě směřovala. Vzhledem k tomu nelze mluviti o tom, že obžalovaný byl povinen výzvy k rozchodu uposlechnouti.

Zmateční stížnost vytýká jako neúplnost s hlediska zmatku podle § 281, čís. 5 tr. ř., že nalézací soud nepřihlédl k okolnosti, kterou udal svědek B., že se totiž obžalovaný, byv jím požádán, aby mu pomohl přiměti lidi k rozchodu, k tomu neměl a učinil tak teprve tehdy, když B. dal povel k palbě. Avšak ani tato okolnost, kdyby byla skutečně zjištěna, by na věci ničeho nezměnila, protože i pak byl by býval musil četnický praporčík B. ať už obsahem výzvy nebo jinak naznačiti, že o spolupráci obžalovaného jako starosty ke zjednání pořádku již nestojí. Teprve potom bylo by řešiti otázku, zda obžalovaný jako starosta přes to byl oprávněn zůstati na místě shluknutí.

Zmateční stížnost státního zastupitelství bylo proto zamítnouti jako neodůvodněnou.

Zmateční stížnost o b ž a l o v a n é h o, napadající výrok odsuzující obžalovaného pro přestupky podle §§ 312 a 314 tr. z., je odůvodněna již, pokud s hlediska zmatku podle § 281, čís. 5 tr. ř. vytýká napadenému rozsudku, že neodpovídá náležitostem § 270, odst. 2, čís. 5 tr. ř., protože neobsahuje vůbec zjištění skutku, pro který uznává obžalovaného vinným, ani právní úvahy, jimiž se při rozhodování řídil. Napadený rozsudek uvádí pouze, že výrok obžalovaného vůči četnickému praporčíku B. zakládá skutkovou podstatu přestupku podle §§ 312, 314 tr. z., nezjišťuje však vůbec, o jaký výrok šlo. Výrok obžalovaného, jak jej uvedl svědek B., nelze pokládati za zjištěný, a to tím méně, že rozsudek se obmezuje na pouhou citaci výpovědi tohoto svědka, že tohoto svědka pokládá objektivně za nehodnověrného a obžalovaný výrok v tomto směru, resp. smyslu rozhodně popřel. Ježto napadený rozsudek neobsahuje náležitého skutkového zjištění, nedá se po právní stránce přezkoumati (rozhodnutí čís. 5312 Sb. n. s.).

Zmateční stížnost vytýká však rozsudku právem i neúplnost, že se neobíral obhajobou obžalovaného, pokud se týče, že neuvedl, proč nevěří obhajobě obžalovaného, že vůči praporčíku B. výrok: »Machen Sie keine Dummheiten« vůbec nepronesl, nýbrž, že se podobnými slovy obrátil pouze k lidu s výzvou, aby opustil náměstí a nedělal hlouposti.

Odůvodněné zmateční stížnosti obžalovaného bylo proto z důvodu zmatku čís. 5 § 281 tr. ř. vyhověno, napadený rozsudek zrušen a věc přikázána nyní příslušnému okresnímu soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl. Věcí tohoto soudu bude, aby učinil předně řádná skutková zjištění, odpovídající předpisu § 270, odst. 2, čís. 5 tr. ř., a na základě nich pak věc posoudil po právní stránce, při čemž mu bude vzíti v úvahu, že podle jasného znění § 314 tr. z. (»kdo nedopustiv se urážky v § 312 dotčené j i n ý m způsobem se vměšuje«) nemůže přestupek podle § 314 tr. z. ideálně konkurovati s přestupkem podle § 312 tr. z., poněvadž vmísení se do vrchnostenského úkonu může býti přestupkem podle § 314 tr. z. jen, stalo-li se bez urážky v § 312 tr. z. předpokládané (viz rozh. čís. 2899 Sb. n. s.).

Čís. 6099.

K § 283 tr. zák.

Shluknutí je shromáždění většího počtu osob, které je svou povahou způsobilé ohroziti veřejný klid a pořádek. Stačí pouhá možnost ohrožení, není třeba, aby se již projevilo na venek nějaké konkretní nebezpečí.

Výzva k rozchodu je závazná nejen pro ty, kdo ji slyšeli, nýbrž i pro ty, kdo se o ní dozvěděli z okolností případu.

Místní a časové meze její účinnosti.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1938, Zm I 867/37.)

Srov. rozh. čís. 601, 625, 1895, 3799, 4629 Sb. n. s. tr.